

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z wniosku Z. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 marca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 marca 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację w Z. D. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 29 września 2015 r., mocą którego oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury w tytułu pracy w szkodliwych warunkach.

Odwołujący się zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze

zm.; dalej: ustawa emerytalna), polegające na nieprawidłowym zastosowaniu prowadzącym do uznania, że powód nie był pracownikiem w okresie zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej [...], pomimo wykazania, iż faktycznie wykonywał on pracę odpowiadającą definicji stosunku pracy z art. 22 § 1 k.p.; 2/ art. 22 § 1¹ k.p., polegające na jego niezastosowaniu w sytuacji, gdy było to konieczne dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, wobec treści zeznań świadków i wyjaśnień powoda, że w okresie od 1 grudnia 1979 r. do 20 czerwca 1989 r. wykonywał pracę odpowiadającą definicji stosunku pracy z art. 22 § 1 k.p.; 3/ art. 184 ust. 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej w związku z § 1 ust. 1 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej: rozporządzenie) i załącznikiem do tego rozporządzenia (wykazem A dział VIII pkt 2 i 3), polegające na ich niezastosowaniu wobec ustalenia, że powód w okresie od dnia 1 grudnia 1979 r. do dnia 20 czerwca 1989 r. nie był pracownikiem, w związku z czym nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia; 4/ art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) w związku z art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji RP, przez nieprawidłowe zastosowanie polegające na bezzasadnym różnicowaniu sytuacji osób ubezpieczonych wykonujących tę samą pracę w takich samych, szkodliwych warunkach. Skarżący podniósł również zarzut naruszenia przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na wynik sprawy: art. 385 k.p.c. w związku z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie polegające na bezzasadnym oddaleniu apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego, którym oddalono odwołanie powoda od decyzji organu rentowego, odmawiającej powodowi prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ubezpieczony

powołał się na przepis art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia: czy powód wykonując pracę traktorzysty w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej [...] w G. podlegał przepisom prawa pracy, jako członek spółdzielni pozostając faktycznie w stosunku pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. oraz czy dopuszczalne jest stosowanie przepisów działu II rozdziału I Kodeksu pracy do członków spółdzielni, wykonujących obowiązki służbowe tożsame z definicją stosunku pracy zawartą w art. 22 § 1 k.p. Zdaniem ubezpieczonego, przepisy dotyczące zasad podwyższania i waloryzacji świadczeń stanowiły przedmiot oceny Trybunału Konstytucyjnego w wielu sprawach, jednak stwierdzenie zgodności z Konstytucją RP tych przepisów nie rozstrzyga wszystkich wątpliwości związanych z ich stosowaniem w sprawie powoda.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania

skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158, z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr

1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej argumentacji mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105).

Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też postanowienie Sądu Najwyższego z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przedstawiona przez odwołującego się kwestia nie spełnia wskazanych wyżej wymogów istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Podniesione we wniosku wątpliwości prawne zostało już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Orzecznictwo w kwestii prawa członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym jest bogate i ugruntowane. Sąd Najwyższy jednoznacznie rozstrzygnął, że jako praca w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów art. 32 ustawy emerytalnej nie może być kwalifikowana praca wykonywana w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej (wyroki Sądu Najwyższego: z 18 stycznia 2005 r., II UK 136/04, LEX nr 602703; z 25 stycznia 2005 r., I UK 142/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 272; z 21 października 2009 r., I UK 115/09, LEX nr 558571; z 8 grudnia 2009 r., I UK 186/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 189). Sąd Najwyższy wyraził

pogląd, że przedstawione w art. 32 ustawy emerytalnej ograniczenie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym jedynie do wypadków świadczenia pracy w charakterze pracownika nie jest niezgodne z konstytucyjną zasadą równego traktowania (art. 32 Konstytucji RP). Członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może pozostawać z nią w pracowniczym stosunku zatrudnienia, w rezultacie okres wykonywania pracy w charakterze członka nie może zostać zaliczony do stażu pracowniczego, od którego zależy nabycie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym (wyroki Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., I UK 142/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 272, z 8 grudnia 2009 r., I UK 186/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 189 i z 5 maja 1999 r., I PKN 677/98, OSNAPiUS 2000 nr 14, poz. 537 oraz postanowienia z dnia 26 sierpnia 2015 r., I UK 525/14, niepublikowane i z dnia 23 maja 2012 r., I UK 50/12, LEX nr 1675230).

Sąd Najwyższy nie dostrzega w skardze kasacyjnej wystarczających argumentów przemawiających za odstępniem od tej wykładni. Skarżący, formułując istotne w zagadnienie prawne, w rzeczywistości dąży do podważenia prawidłowości dokonanej przez Sąd Apelacyjny oceny w przedmiocie spełnienia przez niego przesłanek do emerytury w obniżonym wieku, a twierdząc, że w spornym okresie pozostawał w stosunku pracy, jednocześnie nie kwestionuje poczynionych przez Sądy orzekające ustaleń, zgodnie z którymi w okresie tym był członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).